

Sekce veřejných knihoven

Zápis z jednání Sekce veřejných knihoven SKIP

Datum konání: 12. 6. 2023

Místo konání: Národní knihovna ČR, Klementinum 190, učebna č. 145

Program: viz pozvánka

Účastníci: viz prezenční listina

Jednání řídila: Mgr. Gabriela Jarkulišová

1) Aktuálně z oboru /PhDr. Vít Richter

- Informace o projektu „Národní program na podporu čtenářství“ /existující Memorandum o spolupráci mezi MŠMT a MK/ problematika propsána do novelizovaného Standardu pro dobrou knihovnu
- Knihovna roku 2023 / pravděpodobně 5.10.2023 (není ještě potvrzeno ze strany MK), usilujeme o možnost vydání „repre“ publikace o oceněných knihovnách
- Diskuse o placení tzv. e-vypůjček
 - Obecně nedoporučováno (vypouštění džina z láhve). Je třeba zdůraznit, že jde o zprostředkování obsahu čtenáři jen jiným způsobem a náklady spojené s touto službou promítat do uvažování v nákladech celkové akvizice jednotlivé knihovny. Poskytovatelé této služby by velmi pravděpodobně výrazně modifikovali stávající smlouvy směrem k získání poměrné části takto vybíraných prostředků (už jsme to zažili při vybírání za půjčování AV medií). Také je třeba pracovat s faktem, že minimálně někteří poskytovatelé sami půjčovnu za poplatek/kredit/konto provozují. (Náš plus je v tom, že čtenáři mají přes knihovny přístup k e-knize zdarma). Proto doporučení pro členy sekce zní v tuto chvíli pracovat s náklady na výpůjčky e-knih v kontextu akvizice dokumentů. Lze ale například nastavovat počet dokumentů, které lze stáhnout (většinou 3-5), edukovat čtenáře v tom smyslu, že ve valné většině případů (nejde-li např. o literaturu ke studiu) je žádoucí nestahovat celý povolený počet knih najednou. Čtenáři často opakují návyk z půjčování papírových knih, kdy si v jeden den odnesou x výpůjček, které mají u sebe až do další fyzické návštěvy knihovny. To v případě e-vypůjček odpadá a je samozřejmě pro knihovnu ekonomicky efektivnější, aby si další knihu stahovali po přečtení té předchozí. Nedochozí tak ke zbytečnému placení za výpůjčky, které stejně čtenář nestihne přečíst a v další fázi si ji vypůjčí znovu.
 - Poměrně nové je zatím půjčování audio e-knih. V tuto chvíli půjčuje JVK České Budějovice a připravuje se liberecká knihovna. Rozšíření tohoto typu služby do dalších knihoven je žádoucí i proto, aby se čtenáři pouze pro tyto služby neregistrovali u dvou, tří knihoven a jejich rozpočet provedenými výpůjčkami neúnosně nezatěžovali. Bohužel ne všechny systémy zatím audio e-knihy umí. Pro účely tohoto zápisu jsem oslovila zástupce tří nejrozšířenějších systémů a požádala je o informace. V systému Tritius probíhá aktuálně vývoj nového, placeného modulu, který si budou knihovny moci objednávat zhruba od září 2023. Dle informací ing. Štefana by tuto službu/modul měl nabízet i systém Verbis, časově cca do konference Knihovny současnosti 2023. Systém ARL už

tuhle službu umí. Komunita systému KOHA na výpůjčkách audio e-knih dle informací Mgr. Michala Denára také pracuje, časový horizont by měl být obdobný.

- Situace okolo novelizace knihovního zákona
 - Vít Richter shrnul aktuální situaci okolo novelizace zákona. Z diskuse vyplynula potřeba diskutovat možné „třecí plochy“ (např. stanovení striktní povinnosti pořádat kulturní a vzdělávací akce pro všechny knihovny atd.) v širším formátu knihovnické veřejnosti. Naše sekce se zavázala uspořádat několik neformálních setkání, webinářů, kde budou představeny a následně diskutovány připravované změny se zástupci veřejných knihoven.
- Česko-německý fond budoucnosti
 - Roman Giebisch informoval o možnostech spolupráce v rámci tohoto fondu <https://www.fondbudoucnosti.cz/> (témata, preference spolupráce se vzdálenějšími spolkovými zeměmi atd.).

2) Studijní cesta po francouzských knihovnách/Lenka Prucková

- prezentaci připravila **Marta Pešková Staníková**
- Cílem pobytu byla návštěva veřejných knihoven v Paříži (+ ve městě Thionville), seznámení se s jejich systémem knihoven a poznání rozdílů mezi vědecky či informačně zaměřenými institucemi a komunitními knihovnami.
- Francouzské knihovny, častěji označované mediatéky, věnují svou činnost dětem a mládeži a také se často zaměřují na znevýhodněné skupiny obyvatel, např. imigranty, nezaměstnané, sociálně vyloučené. Od toho se odvíjí služby knihoven: tj. výuka francouzštiny, digitální gramotnost, robotika, tvůrčí dílny, různé workshopy, právní poradenství, komunikace s úřady atd. Uživatelé hojně **využívají selfcheck**, knihovníci tak více fungují jako informační pracovníci a konzultanti. Nepísané pravidlo v knihovnách: **uživatele neokřikujeme** a nepoužíváme slovo „pšt“. Knihovny disponují na nákup fondu velmi štědrým rozpočtem. Téměř polovinu fondu tvoří komiksy (vysoká knižní produkce), také manga a z beletrie převažuje současná literární produkce. K dispozici je i velké množství publikací, tzv. **snadného čtení** (Lire facile), které je určené pro osoby se zdravotním postižením, seniory, cizince, lidem ve vypjaté životní situaci apod. Nedílnou součástí fondu jsou DVD. Při řazení fondu knihovny ustupují od MDT a používají tematické třídění (sport, příroda, hudba atd.).
- Pro práci s dětským čtenářem nás oslovily **kamishibai** (papírové divadélko, které umožňuje přechod od vyprávěného ke čtenému) a **čtoucí koberečky**, kdy při vyprávění hraje vlastně látkové divadlo.
- Prostory knihoven jsou otevřené a vzdušně vybavené převážně nižšími mobilními regály, kvůli flexibilitě prostoru. Pevné regály bývají jen u stěn. K dispozici je dostatek sedacího nábytku. Je také kladen důraz na propagaci knihovny pomocí graficky sjednoceného vizuálu (označení budovy, orientační prvky v interiéru, označení fondu, včetně propagačních materiálů a webových stránek). Celkově však interiéry působí velmi „jednoduchým až prostým“ dojmem.

3) Aktuálně z přípravy Knihovnické dílny 2023

- **Termín: 1.-2. 11.2023**
- **Místo: Národní knihovna Praha**
- **Organizační tým :**
 - Lucie Macháčková machackova@nkp.cz
 - Marie Šedá seda@nkp.cz
 - Andrea Danielová danielova@kvkli.cz

někdo ze Vsetína ☺
Lenka Prucková pruckova@kmol.cz

- **Z programu** : koncepce rozvoje v menších městských knihovnách, výroční zprávy obecních knihoven, exkurze do některé z poboček Městské knihovny v Praze (aktuálně osloven ředitel MKP Tomáš Řehák s prosbou o součinnost).

4) Aktuálně z přípravy Týdne knihoven 2023 / 2.10. – 8.10.2023

Členové sekce byli osloveni pro spolupráci na průběhu letošního Týdne knihoven. Bylo diskutováno motto, téma, zaměření. Po diskusi bylo navrženo využití březnové výzvy Zpátky do knihoven, zvoleno motto „ Už jsme zpátky“. Shoda panovala na využití již v minulosti použitého formátu, kdy se během jednoho týdne věnuje každý den jeden den jedné cílové skupině např. dle logotypu z knihovny v Prostějově viz níže.

Organizační tým: Gabriela Jarkulišová sefova@knihovna-kh.cz

Marie Šedá seda@nkp.cz

Roman Giebisch giebisch@nkp.cz

a oslovíme další ☺, požádáme o vyjádření kolegy z Mladého SKIPu ☺

5) Příprava BMČ 2024

Přítomní členové sekce diskutovali zaměření příštího ročníku BMČ. Pokusili jsme se shrnout klady a nedostatky ročníku 2023. Pro možná zaměření BMČ 2024 se vybíralo z následujících došlých nápadů:

- a) "kreativní knihovny" / kreativní učení v souvislosti s NPO výzvami - zapojování uměleckých metod a technik při práci v knihovně, především v oblasti vzdělávání (různé formy "terapií", scénické čtení, hudba, ale také makerspace, dílny atd.)...
- b) "přístupná knihovna" / uživatel s postižením mentálním či fyzickým, ale také třeba lidé z jiných kultur, s různými sociálními handicapem v kontextu našich (ne)bariér a (ne)připravenosti na tyto uživatele jak v rámci fyzických, tak virtuálních a online služeb.
- c) možnost využít pro BMČ heslo "S knížkou do života". Projekt má 6 let, v plánu je příští rok mezinárodní seminář a další aktivity a bylo by příjemné, kdyby se potkal i s BMČ .
- d) 100. výročí Josefa Škvoreckého, Ivana Diviše, Jiřího Wolкера a Franze Kafky. Bude 200. výročí Bedřicha Smetany

Vybrána byla nakonec možnost spojit BMČ 2024 s projektem S knížkou do života.

Může to být téma pro všechny věkové skupiny (kniha- škola - profese, kniha-senior - celoživotní čtenář, benefity čtení v každém věku). Zdá se, že téma by bylo opět uchopitelné širokou knihovnickou komunitou od těch nejmenších obecních knihoven přes ty městské,

krajské i odborné, budou-li se chtít připojit. Návrh navíc vzešel z komunity Bookstartu, nabídli svou účast v programovém týmu.

Organizační a programový tým: Zdena Šmídová smidova@kjd.pb.cz
Alžběta Tománková alzbeta.tomankova@knihovnauk.cz
Jan Lidmila lidmila@mzk.cz
Světlana Honzková honzkova@kmo.cz
Roman Giebisch giebisch@nkp.cz
oslovena Mirka Sabelová za komunitu Bookstart

6) Různé

- Informace o [IX. workshopu metodiků](#) / Gabriela Jarkulišová/ viz příloha
- Informace o připraveném semináři [„Co venkovské knihovny umějí a mohou“](#) /Lucie Macháčková
- Informace z redakce [Časopis Čtenář](#) / Jaroslav Císař
- Informace z **Priority 6** / Lenka Prucková
 - a) je navázána spolupráce s nadací Vodafone a organizací Moudrá sovička na projektu DIGITÁLNÍ ODDYSEA, kdy si senioři 65+ mohou vypůjčit tablet nebo chytrý telefon a naučit se s ním pracovat, při vzdělávání pomáhají dobrovolníci; je možno se ještě do projektu přihlásit - viz <https://sdruk.cz/seniori-do-onlinu/>
 - b) v souvislosti s problémy se čtením queer literatury v Brně (drag queen) a v Ústí and Labem (otevřené připojení k Pride Month vyvěšením vlajky, čtení Princ a princ) bude na Knihovnách současnosti v sekci PUNK nabídnuta pomoc knihovnám v semináři „Jak se vyrovnat s konfliktními tématy a nabídkami“
 - c) doporučujeme 16. 10. 2023 10:50–12:25 on-line přednášku **Advokacie v kontextu knihoven**: Štěpán Drahokoupil
 - d) Doporučujeme další přednášky z cyklu **Mediální setkání** (on-line) – říjen 2023 Media a Ukrajina , 2024 – Umělá inteligence, Informační hygiena
 - e) SDRUK podepsal **memorandum o spolupráci s Národním pedagogickým institutem** – knihovnám byla přiznána funkce vzdělávání občanů 20 – 65 let (KNIHOVNY 2.VĚKU); v knihovnách mohou vznikat poradenská edukační centra s speciálními pedagogy, ...
 - f) Studenti UISK chystají on-line i fyzickou **hru pro knihovny** (princip GAME BOOK)

zapsala: Gabriela Jarkulišová